

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance, JUDr. Jana Passera, JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobkyně: **nezl. N. B.**, zastoupená zákonnou zástupkyní O. U., právně zastoupená Mgr. Pavlínou Zámečnickovou, advokátkou se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 7. 2007, čj. OAM-1-511/VL-10-12-2007, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 9. 2008, čj. 61 Az 70/2007 – 19,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni stěžovatelky Mgr. Pavlíně Zámečnickové advokátce **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4800 Kč. Tato částka ji bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 7. 2007, čj. OAM-1-511/VL-10-12-2007 byla zamítnuta žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou podanou u Krajského soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“), který ji rozsudkem ze dne 15. 9. 2008, čj. 61 Az 70/2007 – 19, zamítl.

Žalobkyně (stěžovatelka) brojila proti rozsudku krajského soudu kasační stížností, ve které v obecné rovině uplatnila stížní důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) a současně požádala o ustanovení zástupce. Krajský soud usnesením ze dne 13. 11. 2008, čj. 61 Az 70/2007 - 37, ustanovil stěžovatelce k zastupování pro řízení o této kasační stížnosti Mgr. Pavlínou Zámečnickovou, advokátku se sídlem v Brně a současně stěžovatelku vyzval, aby kasační stížnost doplnila o konkrétní důvody, pro které jeho rozhodnutí napadá.

Stěžovatelka prostřednictvím ustanovené zástupkyně v doplnění kasační stížnosti uvedla, že krajský soud v předcházejícím řízení nesprávně posoudil právní otázku pronásledování dle ustanovení § 2 odst. 8 zákona o azylu a důvodů pro udělení azylu především ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) téhož zákona. Zákonná zástupkyně stěžovatelky uváděla, že se nemůže s dítětem vrátit do své vlasti, neboť její manžel, který se na ní již dříve dopouštěl domácího násilí, jí nyní hrozí smrtí. Domácí násilí je za určitých podmínek bráno jako důvod pro udělení mezinárodní ochrany, jak je např. konstatováno v rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 11. 2008, čj. 9 Azs 49/2007 - 68. Pokud bude matka stěžovatelky vystavena domácímu násilí, bude mít tato okolnost přímý vliv i na samotnou stěžovatelku. Ze správního spisu nevyplývá, že by se správní orgán nebo krajský soud zabýval skutečností, zda je pro oběti domácího násilí v Mongolsku zajištěna dostatečná ochrana. Závěr obou orgánů, že úvaha zákonné zástupkyně spojená s možným napadáním jejího dítěte se zakládá pouze na spekulacích nemá oporu ve spisech, resp. je s ním v rozporu. Správní orgán neuvedl v souladu s § 68 odst. 3 správního řádu úvahu, která ho vedla k domněnce, že újma hrozící stěžovatelce je pouhou spekulací. Toto tvrzení je tudíž nepřezkoumatelné. I při vynaložení veškerého úsilí nemůže zákonná zástupkyně stěžovatelky tuto skutečnost podložit písemnými doklady, ale ani ze správního spisu nevyplývá, že by se v případě stěžovatelky a její zákonné zástupkyně jednalo o osoby nevěrohodné, tudíž by se k této námitce s pouhým konstatováním o spekulaci nemělo přihlížet. Žalovaný měl ve smyslu čl. 4 odst. 5 písm. e) Směrnice Rady 2004/83/ES v odůvodnění uvést, proč shledává tvrzení stěžovatelky nebo její osobu nevhodnou. Nezletilé dítě sdílí společný osud s rodičem. Proto je mu třeba poskytovat vyšší formu ochrany, neboť není schopno se účinně bránit. K poskytnutí mezinárodní ochrany by měla postačit pouhá hrozba fyzické újmy.

Žalovaný popřel oprávněnost kasační stížnosti a navrhl její zamítnutí. Odkázal na správní spis, ze kterého vyplývá, že skutečnosti uváděné stěžovatelkou nebylo možné podřadit pod důvody pro udělení mezinárodní ochrany.

Vzhledem ke konkrétním okolnostem případu, dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je přijatelná ve smyslu § 104a s. ř. s., neboť judikaturu zabývající se otázkou vztahu § 16 zákona o azylu a § 14a zákona o azylu, která je předmětem posuzování i v této věci, nelze dosud považovat za konstantní. Poté posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a odst. 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že není důvodná.

Nejvyšší správní soud ze správního a soudního spisu zjistil, že žádost o mezinárodní ochranu podala jménem stěžovatelky její matka. Během správního řízení uvedla, že v Mongolsku měla přítele, který hodně pil a poté ji fyzicky napadal a vyhrožoval jí, a proto v září roku 2004 odcestovala do České republiky. Zde také již deset let žije stěžovatelčin otec. Protože sama zákonná zástupkyně stěžovatelky projevila úmysl požádat o mezinárodní ochranu, podala žádost i jménem své dcery. Domnívá se, že v případě návratu by i její dcera mohla mít potíže s jejím bývalým přítelem. Sama zákonná zástupkyně stěžovatelky podala žádost o azyl již v roce 2004. K důvodům své první žádosti uvedla, že její bývalý přítel začal pít a vyhrožoval jí zabitím. Když s ním byla dva měsíce těhotná, v opilosti ji fyzicky napadl a o dítě přišla. Udala jej na policii, která jej zadržela na 72 hodin, avšak po návratu domů stěžovatelce vyhrožoval zabitím. Znovu to oznámila policii a přítel byl odsouzen na „rok a půl“. Po návratu z vězení ji jednou navštívil a vyhrožoval jí s nožem v ruce, že ji zabije a potom zabije sebe. Vylila na něj horký čaj a utekla ke kamarádce, která jí poradila, aby odejela do ciziny. Na policii se již se svými potížemi neobrátila.

Nejvyšší správní soud vycházel při rozhodování o této kasační stížnosti zejména z rozhodnutí ze dne 11. 2. 2009, čj. 1 Azs 107/2008 - 78, www.nssoud.cz, ve kterém se zabýval otázkou posuzování doplňkové ochrany v případě zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné ve smyslu § 16 zákona o azylu a poskytl v něm také důkladnou analýzu vztahu překážek vycestování ve smyslu dnes již neplatícího § 91 zákona o azylu a doplňkové ochrany. Ve svých úvahách vycházel z rozhodnutí rozšířeného senátu ze dne 28. 1. 2008, čj. 1 Azs 96/2006 - 80, dle kterého „*ustanovení § 28 zákona o azylu, ve znění účinném do 31. 8. 2006, je nutno vyložit tak, že pojem "rozhodnutí o neudělení nebo odnětí azylu" zahrnuje také rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné (§ 16 zákona). V tomto případě byl správní orgán povinen rozhodnout též o překážce vycestování*“. Rozšířený senát v tomto rozhodnutí zvrátil dosavadní judikaturu správních soudů, podle níž nebyl správní orgán při vydání rozhodnutí o zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné povinen rozhodnout výrokem o překážkách vycestování. S ohledem na skutečnost, že institut překážek vycestování byl od 1. 9. 2006 ze zákona o azylu odstraněn a „nahrazen“ institutem doplňkové ochrany, je zřejmé, že i po této novele by měla správnímu orgánu zůstat povinnost zabývat se dodržáním zásady *non-refoulement* ve smyslu čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, resp. doplňkovou ochranou, v případech zjevně nedůvodných žádostí. Zákon o azylu sice již nepožaduje, aby bylo posouzení zásady *non-refoulement* transformováno do výroku rozhodnutí o zamítnutí žádosti podle § 16 zákona o azylu, povinností správního orgánu však zůstává vyrovnat se s otázkou možného udělení doplňkové ochrany v odůvodnění svého rozhodnutí. Podle § 28 odst. 2 zákona o azylu má správní orgán povinnost své rozhodnutí zdůvodnit ve vztahu k oběma formám ochrany: zatímco však odůvodnění ve vztahu k neudělení azylu postrádá smysl tam, kde nejsou žádné azylově relevantní důvody tvrzeny, s otázkou doplňkové ochrany má správní orgán povinnost se vypořádat vždy a sám z úřední povinnosti zjistit (ze zpráv o zemi původu a jemu dostupných databázích), zda skutečně žadatelce nehrozí závažná újma v případě návratu do země původu. Nejvyšší správní soud v citovaném rozhodnutí uzavřel, že v případě závažné újmy podle § 14a odst. 2 písm. a) a b) zákona o azylu, je správní orgán povinen se jí zabývat, je-li žadatelem o mezinárodní ochranu namítána, nebo vyjde-li najevo jinak v průběhu řízení. Pokud žadatel v tomto ohledu nic netvrdí a v průběhu řízení se žádná informace o možné vážné újmě neobjeví, nemusí její případnou existenci správní orgán sám vyhledávat, avšak musí v odůvodnění svého rozhodnutí uvést, že hrozba vážné újmy nebyla v řízení tvrzena, ani nevyšla najevo. Ve zbytku zdejší soud odkazuje na celé odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Tyto závěry je pak třeba vztáhnout i na nyní posuzovanou věc, ve které byla žádost stěžovatelky o mezinárodní ochranu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Kasační stížností napadané rozhodnutí krajského soudu a jemu předcházející rozhodnutí správního orgánu výše vymezené požadavky splňují. Žalovaný se v odůvodnění svého rozhodnutí zabýval důvody, pro které nebylo možné stěžovatelce udělit azyl podle § 12 zákona o azylu. Dospěl však, stejně jako krajský soud, k závěru, že skutečnosti uváděné matkou stěžovatelky, a to snaha o společný život v České republice, nelze podřadit pod výčet azylově relevantních důvodů dle § 12 zákona o azylu. Stejný závěr učinil i ve vztahu k doplňkové ochraně podle § 14a zákona o azylu, jelikož zákonná zástupkyně stěžovatelky neprokázala, že by stěžovatelce v případě návratu do Mongolska hrozilo nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 citovaného ustanovení.

Nejvyšší správní soud dodává, že zákonná zástupkyně stěžovatelky během správního řízení neprokázala, že by její dcera splňovala podmínky pro udělení jakékoliv z forem mezinárodní ochrany. Během pohovoru uvedla, že podala žádost o mezinárodní ochranu i svým jménem, a proto se rozhodla podat žádost i za svou dceru,

aby jí měla u sebe a protože jí to poradili v tábore (patrně ve Vyšních Lhotách). Významným měřítkem věrohodnosti příběhu i samotné stěžovatelky je skutečnost, že tvrzení jsou neměnná a nerozporná v průběhu celého správního řízení, tedy že uvádí ty samé skutečnosti jak ve vlastnoručně psaném prohlášení, tak i v průběhu pohovoru. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany (viz otázka 33, č. 1. 23 spisu) zákonná zástupkyně uvedla, že se v případě návratu do vlasti ničeho neobává. Až během pohovoru uvedla, že se domnívá, že by se její potíže s přítelem mohly opakovat a teprve v žalobě uvedla, že její přítel jí v současnosti začal vyhrožovat smrtí. Nejvyšší správní soud souhlasí s názorem žalovaného, že úvahy o možném fyzickém napadání stěžovatelky se zakládají na pouhých spekulacích její zákonné zástupkyně. Závěr správního i soudního orgánu je v souladu s čl. 4 odst. 5 písm. e) tzv. kvalifikační směrnice (směrnice Rady 2004/83/ES), dle kterého žadatelka nemusí svá tvrzení prokazovat písemnými nebo jinými podklady, byla-li zjištěna její celková hodnověrnost. Stěžovatelka se narodila v České republice až tři roky poté, co její matka opustila Mongolsko, sama tuto zemi nikdy nenavštívila, nikdy se s bývalým přítelem její matky nesetkala a během řízení nebylo nikterak prokázáno, že by se tomu tak mohlo stát v případě jejího návratu do vlasti, zvláště když není jeho dcerou. Ani samotná matka stěžovatelky během řízení vztahujícímu se k její dceři netvrdila, že by měla důvodné obavy před pronásledováním své dcery v případě návratu do Mongolska, a to po pěti letech. Aby stěžovatelce mohla být udělena mezinárodní ochrana, musela by její zákonná zástupkyně prokázat, že nebezpečí, které jí ve vlasti hrozí je natolik intenzivní, že zasahuje i integritu její dcery. Snahu o setrvání nezletilé stěžovatelky na území České republiky společně se svou matkou nelze podřadit pod kterýkoliv z důvodů pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Správní řízení a zjišťování skutkového stavu proběhlo v souladu s relevantními právními předpisy, přičemž jí byl poskytnut prostor na to, aby vylíčila potíže, které stěžovatelce hrozí v případě návratu do Mongolska. V posuzované věci potenciální nebezpečí násilí ze strany bývalého přítele matky nepředstavuje relevantní důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Potíže ve vlasti, na kterých stěžovatelka staví svou žádost se vztahují k problémům její zákonné zástupkyně a nikoliv jí samotné. Je tudíž otázkou samostatného řízení o mezinárodní ochraně, aby bylo posouzeno, zda požadavky zákona o azylu splňuje její matka. Správní orgán proto nepochybil, postupoval-li podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud jen pro úplnost doplňuje, že zákonná zástupkyně stěžovatelky již jednu kasační stížnost podala, přičemž Nejvyšší správní soud ji rozhodnutím ze dne 27. února 2006, čj. 4 Azs 182/2005 - 60 zamítl. Správní orgán během prvního řízení konstatoval, že žádost o azyl podanou z důvodu obavy před soukromou osobou za situace, kdy se stěžovatelka se svými problémy účinně neobrátila na příslušné orgány v zemi původu, nelze považovat za důvodnou. Nelze přitom pominout, že předchozí fyzické napadení stěžovatelky ze strany bývalého přítele, nebylo státní mocí její země původu tolerováno. Naopak osoba, která se takového jednání dopustila, byla postavena před soud a odsouzena k trestu odnětí svobody na jeden a půl roku. Orgány státní moci se tudíž snažily stěžovatelce poskytnout před takovým jednáním ochranu zcela odpovídajícím způsobem. Tvrzení stěžovatelky o tom, že v zemi původu byla opakovaně znásilňována, fyzicky napadána, jsou tvrzení závažná a zřetelná, nicméně vzhledem k tomu, že stěžovatelka své problémy účinně neřešila s příslušnými místními orgány a rovnou odcestovala z vlasti, nemohou tvrzené skutečnosti vést k naplnění podmínek zákona o azylu.

Během prvního řízení byly tedy potíže zákonné zástupkyně posouzeny jako problémy se soukromými osobami, nikoliv jako pronásledování pro příslušnost k sociální skupině obětí domácího násilí ve smyslu zákona o azylu. Nejvyšší správní soud nepopírá, že zákonná zástupkyně stěžovatelky mohla být ve své vlasti fyzicky napadána a ohrožována svým bývalým přítelem. V souladu s rozhodnutím ze dne 14. 6. 2007, čj. 9 Azs 49/2007 - 68, www.nssoud.cz,

na které sama stěžovatelka odkázala, lze domácí násilí vymezit jako „protiprávní jednání zahrnující všechny formy opakovaného a dlouhodobého násilí, ke němuž dochází mezi osobami, jež jsou či v minulosti byly vůči sobě ve vztahu příbuzenském či obdobném. Za určitých okolností je také azylově relevantním důvodem a právě tyto okolnosti, které záleží především na zemi původu, jejich právních, sociálních či kulturních normách a hodnotách, je třeba analyzovat a zvažovat, zda je příslušný stát schopen či ochoten zajistit oběti domácího násilí potřebnou ochranu nebo zda je na místě poskytnutí mezinárodní ochrany, a to na základě příslušnosti k určité sociální skupině.“ Nelze přejít skutečnost, že pokud se stěžovatelka obrátila na policii, jejími potížemi se zabývala a pachatele potrestala. Jak se konstantním způsobem vyjadřuje zdejší soud, potíže se soukromými osobami nejsou bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů (srov. rozhodnutí ze dne 10. 3. 2004, čj. 3 Azs 22/2004 - 48, dne 10. 3. 2004, čj. 3 Azs 22/2004 - 48 nebo ze dne 31. 10. 2003, čj. 4 Azs 23/2003 - 65, vše dostupné na www.nssoud.cz). Nejvyšší správní soud však opakuje, že tyto otázky by však měly být řešeny v samostatném správním řízení týkajícím se zákonné zástupkyně a nikoliv stěžovatelky samotné.

S ohledem na výše uvedené lze uzavřít, že Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její vyhovění. Stěžovatelka ve správním řízení neuvedla žádné skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu a taktéž neprokázala, že by jí hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle § 14a zákona o azylu, a proto byla na místě aplikace ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť neměla ve věci úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly. Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti ustanovena zástupkyně advokátka Mgr. Pavlína Zámečnicková; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Této zástupkyni byla přiznána odměna za dva úkony právní služby [§ 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.] po 2100 Kč, a paušální náhrada hotových výdajů (§ 13 odst. 3 této vyhlášky) po 300 Kč, tedy celkem 4800 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2009

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu